

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

Силабус навчальної дисципліни

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма
«Німецька мова і література, англійська мова, переклад»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.043 Германські мови та літератури
(переклад включно) (перша – німецька)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ - 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Міжкультурна комунікація
Викладач (-і)	Остапович Олег Ярославович
Контактний телефон викладача	0505139601
Е-mail викладача	oleg.ostapovych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	четвер 15:00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Міжкультурна комунікація» знайомить студентів із проблематикою позамовного, фонового змісту мовної комунікації, основними концепціями та теоріями, які аналізують комунікативні труднощі, зумовлені культурними та ментальними відмінностями між комунікантами. Курс підсумовує базові теоретичні знання з історії мови, лексикології, прагмалінгвістики, трансляторики, лінгвістики тексту, когнітивної лінгвістики, мовної дидактики, зарубіжної літератури, психології, філософії та надає їм практичного комунікативного спрямування.</p> <p>Методи навчання: інтерактивна лекція, дискусії, групова робота, індивідуальна робота, самостійна робота.</p> <p>Методи контролю: індивідуальне опитування, тестування, письмова робота.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Курс має на меті формування, попри суто мовну та лінгвокраїнознавчу, інтегральної культурно-комунікативної компетентності майбутніх викладачів двох іноземних мов та перекладачів. Ця мета досягається через аналіз базової культурно-кумулятивної та культурно дискурсивної функції мови та базових понять фонових знань, культурного компонента семантики, національної мовної картини світу, культурних пресупозицій та етностереотипів, лексичних реалій, трансляторних лакун, мовних та культурних символів, алюзій вертикального контексту.</p>	
4. Програмні компетентності	
<p><u>Інтегральна компетентність:</u> Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p><u>Загальні компетентності:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. • Здатність спілкуватися німецькою мовою. • Здатність генерувати нові ідеї (креативність). <p><u>Фахові компетентності:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках та школах. • Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного/ мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів. 	
5. Програмні результати навчання	
<ul style="list-style-type: none"> • Впевнено володіти державною та німецькою мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування, презентувати результати досліджень державною та німецькою мовами. 	

<ul style="list-style-type: none"> • Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній науці. • Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня. • Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих праць. 			
6. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		12	
семінарські заняття		18	
самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
3	035 Філологія	2	В
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		Кількість годин	
		лекції	заняття
			сам. роб.
Тема 1. Interkulturelle Kommunikation als wissenschaftliche Disziplin. Der Begriff «Kultur». Grenzen des Kulturbegriffs.		2	2
Тема 2. Das Problem des nationalen sprachlichen Weltbildes. Deutsche Mentalität: Ursprung und Entwicklung.		2	2
Тема 3. Das Konzept des Nationalcharakters. Realienwörter und Hintergrundkenntnisse in der interkulturellen Kommunikation.		1	2
Тема 4. National-kulturelle Komponente der Semantik. Raumwahrnehmung der Deutschen, kulturspezifische Prägung		1	2
Тема 5. Linguokulturelle Komponente der sprachlichen Kommunikation. Zeitwahrnehmung der Deutschen, kulturspezifische Prägung.		1	2
Тема 6. Sitten und Normen als Bestandteile der kulturspezifischen Verhaltensmuster.		1	2
Тема 7. Ethnostereotypen im Deutschen. Xenophilie und Xenophobie der Deutschen.		1	2
Тема 8. Deutsche Symbolwörter. Vertikaler Kontext		1	2
Тема 9. Nationale Sprachvarietäten und Mentalitäten der deutschsprachigen Völker.		1	1
Тема 10. Deutsche verbale und nonverbale Sprache. Netikette.		1	1
ЗАГАЛОМ:		12	18
60			
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у		

дисципліни	<p>Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу та бали, отримані під час заліку. Допуск до заліку передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів).</p> <p>Студент, який не набрав 25 балів, до заліку за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання заліку за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Передбачено одне письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua, яке охоплює від 30 до 50 завдань (максимальна кількість балів – 10).</p>
Семинарські заняття	<p>Оцінюється відвідуваність 10 занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 35 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 7.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується активність студента під час семінарських занять; присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски занять без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених з поважних причин занять.</p> <p>При виставленні допуску до заліку (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (35 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learn.pro (10 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (5 балів), що контролюється протягом тижня контролю самостійної роботи (КСР).</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – залік. Форма здачі – комбінована. Здобувачеві пропонується білет із трьох завдань – двох теоретичних (30 балів) і одного практичного (20 балів). Максимальна кількість балів за залік – 50 балів.</p> <p>Студент, який не набрав 25 балів за відомістю №1, користується правом перескладання заліку за відомістю №2.</p>
8. Політика навчальної дисципліни	
<p>Вибір навчальної дисципліни відбувається на основі Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника права на вільний вибір освітніх компонент.</p> <p>Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u></p> <p>Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим</p>	

порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача щочетверга о 15.00.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pro та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, UdeMy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <http://www.d-learn.pnu.edu.ua>

9. Рекомендована література

Основна:

1. *Бацевич Ф. С.* Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич.. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.
2. *Бацевич Ф. С.* Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич. –К. : Довіра, 2007. – 205 с.
3. *Гінка Б.І.* Die Deutschen: Ein soziokulturelles Bild des Volkes. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2014. - 400с.
4. *Кияк Т.Р., Огуй О.Д., Науменко А.М.* Теорія та практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Т.Р. Кияк, О.Д. Огуй, А.М. Науменко. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
5. *Левіцький В.В.* Семасиологія. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 508 с.
6. *Манакін В.М.* Мова і міжкультурна комунікація. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 288 с.
7. *Антон У.* Die deutsche Sprache in Deutschland, Österreich und der Schweiz: Das Problem der nationalen Varietäten. — Berlin / New York: de Gruyter. — 1995. - 575 S.

8. *Broszinsky-Schwabe*. Interkulturelle Kommunikation: Missverstaednisse – Verständigung. Wiesbaden: VS Verlag, 2011. 250 S.
9. *Chen H., Jäger H.* Kulturschock: Mit anderen Augen sehen. Leben in fremden Kulturen. Verlag Rump, 2003. 240 S.
10. *Die viersprachige Schweiz* // Hrsg. von Hans Bickel u. Robert Schlapfer.- 2., neubearb. Aufl. - Aarau; Frankfurt a.M.; Salzburg: Sauerlander, 2000. - 319 S.
11. *Heringer, H.J.* Interkulturelle Kommunikation. Grundlagen und Konzepte. Tubingen: Narr-Verlag, 2007., 336 S.
12. *Muhr R.* (hrsg.) Internationale Arbeiten zum österreichischen Deutsch und seinen nachbarsprachlichen Bezügen. — Wien: Verlag Holder-Pichler-Tempsky. - 1993— 133 S.
12. *Oguy O. D.* Lexikologie der deutschen Sprache / O. D. Oguy. – Winnytsya: Nowa Knyha, 2003. – 416 S.
13. *Sick B.* Der Dativ ist dem Genitiv sein Tod. – Köln: Verlag Kiepenheuer und Witsch. – 2004. – 230 S.
14. *Whorf B. L.* (1997) Sprache – Denken – Wirklichkeit. Beiträge zur Metalinguistik und Sprachphilosophie. – Reinbeck bei Hamburg: Rowolt.
15. *Wierzbicka A.* (1996) Semantics, Primes and Universals. – Oxford, New York. – Oxford University Press.
16. *Wierzbicka A.* Understanding Cultures through their Key Words. – Oxford: - Oxford University Press. , 1996.

Додаткова:

1. *Остапович О. Я.* Лінгвістичні особливості суспільно-політичного дискурсу Австрії // На Захід! –2002.–[http // newright.il.if.ua/ostap.htm](http://newright.il.if.ua/ostap.htm)
2. *Остапович О. Я.* Національна ментальність у дзеркалі мовного варіанту. - Іноземні мови у навчальних закладах. - Київ. - 2004. - N 1. - С. 174-188.
3. *Остапович О.Я.* Фразеологізми—«несправжні друзі перекладача». Імплицитні та інтралінгвальні аспекти // Філологічні студії. - 1-2. – N 39-40. – Луцьк. – 2007. – С. 194-198.
4. *Остапович О.Я.* Лінгвістичні ситуації і мовна політика в німецькомовних країнах у добу глобалізації // Нова філологія. –Запоріжжя. – Випуск 32. – 2008. – С. 205-213
5. *Остапович О.Я.* Мовно-гуманітарна політика як фактор європейської безпеки // Вісник інформаційно-аналітичного центру НАТО Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. – Вип. 3. – 2009. – С. 138-146
6. *Варениця Е. Я., Остапович О.Я.* Про новітню концепцію тлумачного словника сучасної німецької мови «Variantenwörterbuch des Deutschen. Die Standardsprache in Österreich, der Schweiz und Deutschland sowie in Liechtenstein, Luxemburg, Ostbelgien und Südtirol» Ульріха Аммона // «Міжкультурна комунікація: мова-культура-особистість». Науковий вісник національного університету „Острозька академія”. Серія „Філологічна”. – Випуск 14. – Острог, 2010. – С.433-438.
7. *Остапович О.Я.* ІДЕЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У МОВНІЙ СВІДОМОСТІ АВСТРІЙЦІВ. ЛЕКСИКОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ // «Актуальні проблеми германської філології». Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – Філологічні науки. – Випуск 22. – Том 2. – Чернівці, 2010. – С.64-68
8. *Остапович О.Я.* Лінгвополітична ситуація в Швейцарії у дзеркалі німецькомовної преси // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. - Філологічні науки. - Випуск 29. — 2012. - С. 105-112.
9. *Остапович О.Я.* Пейоративне і мейоративне у етнокультурних стереотипах ідіоматики // Східнослов'янська філологія: збірник наукових праць / Горлівський державний педінститут іноземних мов. - Випуск 22. - Мовознавство. - Горлівка, 2012. - С. 152-160.

10. Остапович О.Я. НАЦІОНАЛЬНА МОВНА КАРТИНА СВІТУ. ОЛЕКСАНДР ОГУЙ ТА ВІЗІЇ ДОКАЗОВОЇ «ЧОМУ»-ЛІНГВІСТИКИ // Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики. N 1 (14). – Чернівці. – „Родовід”. – 2017. – С. 15-19.
11. Остапович О.Я. ДІАЛЕКТНІ ШВЕЙЦАРСЬКІ ІДІОМИ-УНІВЕРСАЛІЇ У ПРОЄКТИ «WIDESPREAD IDIOMS IN EUROPE AND BEYOND» // “Мова і культура”. - Київ: Видавничий том Д. Бураго. - 2021.
12. Потебня А. А. Мысль и язык. - К.: Синто, 1993. - 190 с.
13. Соколовская Ж. П. «Картина мира» в значении слов. «Семантический фанатизм» или «Катехизис семантики»? - Симферополь: Таврия, 1993. - 231 с.
14. Clyne M. Pluricentric Languages. — Berlin / New York.- 1992. - 652 P.
15. Nord C. Textanalyse und Übersetzen. Theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse. – Heidelberg: Groos, 1995. – 285 S.
16. O. Y. Ostapovych. NATIONAL STATE VARIATION OF GERMAN PHRASEOLOGY. ANTROPOCENTRIC, COGNITIVE AND CORPUS-BASED APPROACHE // Scientific Journal of Precarpathian National University. Philology. - Vol. 2, No. 2 (2015), 9-21.
17. O.Y. Ostapovych. QUANTITATIVE DIMENSION OF SEMANTIC PECULIARITIES OF THE COMPONENT SET IN THE GERMAN PHRASEOLOGY ABROAD GERMANY // KELM. Scientific issue of knowledge, education, law and management. – N 3 (15). – Lodz, 2016. – P. 202-215.
18. O. Y. OSTAPOVYCH. TYPOLOGICAL STRUCTURE OF GERMAN PHRASEOLOGY OUTSIDE GERMANY. QUANTITATIVE PARAMETERS // Scientific Journal of Precarpathian National University. Philology. - Vol. 3, No. 3 (2017).
19. Österreichisches Wörterbuch.— Wien: Verlag Jugend und Volk, Österreichischer Bundesverlag, 1990. — 501 S.
20. Pollak W. Was halten die Österreicher von ihrem Deutsch? Eine sprachpolitische und soziosemiotische Analyse der sprachlichen Identität der Österreicher. - Wien: ÖGS//ISSS, 1992. – 170 S.
21. Rash F. Die deutsche Sprache in der Schweiz. - Bern: Peter Lang, 2002. – 294 S.
22. Stolze R. Übersetzungstheorien. Eine Einführung. Verlag Tübingen: Narr Verlag, 5., überarb. und erweiterte Auflage, 2008. – 285 S.
23. Werlen I. (2002) Sprachliche Relativität. – Tübingen / Basel: Francke.

Викладач _____ **Олег ОСТАПОВИЧ**